

Dosarul nr. 2ra-408/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Valah)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

ÎNCHEIERE

26 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrian Reșetnic împotriva Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 03 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 03 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 25 octombrie 2019 Andrian Reșetnic a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin sentința din 27 iunie 2017 a Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița, a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (4) din Codul penal pe motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

A menționat că, ulterior, prin decizia din 15 martie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost admis recursul procurorului în Procuraturii Anticorupție, a fost casată integral sentința și a fost dispusă rejudecarea cauzei de către prima instanță, în alt complet de judecată.

A susținut că, prin sentința din 21 decembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița, a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (4) din Codul penal pe motiv că, nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, iar prin decizia din 26 iunie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins recursul procurorului în Procuratura Anticorupție ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

A afirmat că, a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 324 din Codul penal, cauză penală disjunsă din dosarul penal nr. 2016978197, iar ulterior,

fără să fie efectuate acțiuni de urmărire penală în vederea administrării probelor și stabilirii adevărului, a fost pus sub învinuire, a fost audiat în calitate de învinuit, i-a fost aplicată măsura preventivă și a fost terminată urmărirea penală cu întocmirea rechizitoriului și expedierea cauzei penale în judecată.

A notat că, la demersul Procuraturii Anticorupție nr. 2963 din 17 martie 2017, în cadrul urmăririi penale, Departamentul Poliției de Frontieră a emis ordinul nr.303/ps din 23 martie 2017, prin care a fost suspendat contractul individual de muncă al reclamantului, șef de schimb al unității control al frontierei a sectorului de poliție de frontieră „Otaci”, Direcția regională Nord, începând cu 23 martie 2017, respectiv, a rămas fără serviciu și sursă de întreținere.

A relatat că, urmare a sentinței de achitare a fost reîncadrat în funcția de inspector superior, șef de schimb al unității control al frontierei a sectorului de poliție de frontieră „Otaci”, Direcția regională Nord, începând cu 21 decembrie 2018.

A declarat că, în perioada 23 martie 2017 – 21 decembrie 2018 a fost privat ilegal de salariu și alte venituri din muncă, care constituie sursa sa principală de existență, iar conform certificatului din 03 septembrie 2019, eliberat de către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Direcția regională Nord, salariu tarifar pentru anul 2017 a fost 6873,24 de lei lunar, iar în anul 2018 a fost 7485,69 de lei lunar.

A invocat că, conform calculelor efectuate, în anul 2017 a fost privat ilicit de salariu și alte venituri provenite din muncă în sumă de 63577,47 de lei (câte 6873,24 de lei lunar x 9 luni și 5 zile), iar în anul 2018 - 89828,28 de lei (12 luni), iar în total 153405,75 de lei.

A mai invocat că, prin acțiunile ilegale ale procuraturii i-a fost cauzat prejudiciu moral. A fost învinuit neîntemeiat, i-au fost aplicate măsuri preventive și a fost suspendat din funcția deținută, fiindu-i afectate demnitatea și reputația profesională și fiindu-i cauzate suferințe psihice.

A solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 153405,75 de lei, cu titlu de prejudiciu material, compus din plăți salariale, de care nu a beneficiat în perioada suspendării din funcția de inspector superior al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, începând cu 23 martie 2017 până la 21 decembrie 2018, a sumei de 200000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10000 de lei.

Prin hotărârea din 03 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Andrian Reșetnic și au fost încasate din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Andrian Reșetnic suma de 153405,75 de lei, cu titlu de prejudiciu material și suma de 10000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 06 martie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a declarat apel nemotivat, iar 18 mai 2020 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia și modificarea hotărârii primei instanțe prin diminuarea cuantumului determinat cu titlu de prejudiciu moral.

La 09 martie 2020 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 03 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel a reținut că, Andrian Reșetnic dispune de dreptul subiectiv la repararea prejudiciului cauzat prin condamnare ilegală pe motiv că, în privința acestuia a fost emisă o sentință de achitare, rămasă irevocabilă, iar obligația de compensare a prejudiciului este pusă în sarcina bugetului de stat.

Făcând trimitere la pct. 90 din Statutul disciplinar al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 409 din 07 iunie 2017, instanța de apel a conchis că, este justă concluzia primei instanțe cu privire la temeinicia pretenției intimatului cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 153405,75 de lei, ce constituie salariu de care nu a beneficiat în perioada suspendării din funcția deținută în cadrul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, începând cu 23 martie 2017 până la 21 decembrie 2018. Or, din probele din dosar se confirmă că, intimatul a fost învinuit de organul de urmărire penală în comiterea infracțiunii, cu expedierea cauzei penale în judecată, inclusiv suspendat din funcția deținută, iar ulterior achitat prin sentința instanței de fond, devenită irevocabilă prin decizia instanței de apel. Respectiv, la caz, se atestă eroare judiciară din partea organului de urmărire penală și procuraturii, care au încălcat principiul general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere, însă intimatul a fost învinuit în comiterea infracțiunii, cu expedierea cauzei penale în judecată, inclusiv suspendat din funcție, ca ulterior să fie achitat de instanța de judecată.

Totodată, instanța de apel a reținut că, prejudiciul material revendicat în speță de intimat, compus din salariu, de care nu a beneficiat în sumă de 153405,75 de lei și perioada de referință, la care se raportează rezultă din probele anexate la dosar și, anume, din certificatul de salariu al intimatului pentru anii 2017 (9 luni și 5 zile) și 2018 (12 luni), ordinul de suspendare din funcție și ordinul de reîncadrare în funcție ce rezultă din răspunsul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (f. d. 14).

Având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Andrian Reșetnic, durata urmăririi penale, instanța de apel a apreciat că, în prezenta cauză este întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la încasarea sumei de 10000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, sumă care, în opinia instanței, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate, în speță, Andrian Reșetnic.

Instanța de apel a menționat că, la declararea apelurilor, nu au fost indicate sau prezentate careva argumente și dovezi noi, care au importanță pentru soluționarea cauzei, dar care nu au fost elucidate și constatate în prima instanță, or, reprezentanții apelanților s-au limitat doar la expunerea circumstanțelor de fapt și de drept stabilite în prima instanță, fără, însă, a prezenta careva probe în sensul care ar concluziona netemeinicia concluziei primei instanțe.

La 15 ianuarie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea pretenției cu

privire la repararea prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la respingerea acestei pretenții.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material.

A menționat că, deși intimatul a fost achitat, nu au fost constatate careva încălcări din partea organului de urmărire penală, iar acțiunile de urmărire penală efectuate nu pot fi considerate ca ilegale numai datorită existenței unei sentințe de achitare.

A susținut că, conform art. 28 și 252 CPP, procurorul, organul de urmărire penală au obligația, în limitele competenței lor de a porni urmărirea penală în cazul în care există o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune sau în cazul în care au fost sesizați despre săvârșirea unei infracțiuni, de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate, iar urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, identificarea făptuitorului. Aceste acte procedurale sunt niște procedee legale de desfășurare normală a urmăririi penale, măsuri procesuale prevăzute de lege.

A afirmat că, art. 313 CPP prevede expres dreptul bănuितului, învinuitului, apărătorului, părții vătămate, altor participanți la proces sau altor persoane, drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de organul de urmărire penală, sau alte organe care exercită activitate specială de investigații, de a contesta acțiunile și actele ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații.

A relevat că, intimatul nu a contestat acțiunile și actele ilegale ale organului de urmărire penală în ordinea stabilită.

A considerat că, pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral este neîntemeiată, deoarece în speță nu au fost constatate temeiurile prevăzute la art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care ar acorda dreptul intimatului la repararea prejudiciului conform prezentei legi.

La 24 februarie 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, deoarece instanțele judecătorești au interpretat eronat legea și au apreciat arbitrar probele.

A menționat că, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești necesită a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art.3. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

A susținut că, concluzia instanței de apel precum că, intimatul este în drept să solicite repararea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii enunțate,

este eronată, în condițiile în care, conform art. 3 alin. (1) din Legea enunțată, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală. În condițiile normei enunțate, nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

A afirmat că, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabilă, acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanțele judecătorești urmau să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

A relevat că, instanțele judecătorești nu au luat în considerare pct. 14 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012, conform căruia examinarea corectitudinii procedurilor de arestare, temeinicia deciziei de reținere sau gradul de motivare al actului, prin care a fost dispusă arestarea, nu ține de competența instanța civile, deoarece aceste chestiuni urmează a fi decise în cadrul procedurilor penale.

A declarat că, la materialele cauzei nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

A notat că, la caz, nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A invocat că, la examinarea cauzei, a fost ignorat și faptul că, prin prisma Legii enunțate, persoana are dreptul să solicite despăgubire în situația în care aceasta a fost condamnată, iar ulterior, în privința sa a fost emisă sentință de achitare. Anume în astfel de situații se poate invoca că, persoana a fost trasă la răspundere penală. Or, conform art. 50 din Codul penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

A mai invocat că, intimatul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i-a fost acordat statutul de „condamnat”, precum și în privința acestuia nu a fost emisă o sentință de condamnare.

A relatat că, instanța de apel nejustificat și neîntemeiat a menținut hotărârea primei instanțe în partea reparării prejudiciului moral, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii enunțate. Or, în astfel de situații nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu.

A considerat că, însuși emiterea sentinței de achitare este un aspect plauzibil, ce prin sine poate constitui o satisfacție echitabilă pentru presupusul prejudiciu pretins.

Prin referința depusă la 09 martie 2021 Andrian Reșetnic, reprezentat de către avocatul Dorin Trestianu, a solicitat declararea recursurilor ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei contestate la 28 decembrie 2020 (f.d.138).

Astfel, recursurile declarate la 15 ianuarie 2021 și 24 februarie 2021 sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în

temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic